

60 . Câmpulung | Județ: Argeș | Punct: Mănăstirea Negru Vodă, str. Negru Vodă nr. 64; teren str. Negru Vodă nr. 76 | Anul: 2001

Anul: 2001

Cod RAN: 13506.03

Perioade: Evul Mediu

Epoci: Evul Mediu

Categorii sit: Religios, ritual și funerar

Autori: Gheorghe I. Cantacuzino, Maria Venera Rădulescu, Ștefan Trâmbaciu

Instituții: Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Muzeul Municipal Câmpulung, Muzeul Municipal Câmpulung

Raport

Cercetările arheologice de la Câmpulung au continuat în anul 2001 la ansamblul fostei reședințe domnești, în cuprinsul mănăstirii "Negru Vodă", unde prin cercetările anterioare au fost obținute informații privind cele mai vechi urme de locuire, vestigiile bisericii din sec. al XIV-lea, elementele de fortificare și alte resturi de construcții din aceeași perioadă. Lucrările s-au concentrat în partea de N a incintei exterioare, dinspre răsărit, a mănăstirii. A fost continuată cercetarea unei clădiri de proporții mari descoperită în săpăturile precedente, fiind urmărite și unele construcții aflate la E de aceasta.

Urmărind date privind vechiul oraș medieval, cercetarea a fost extinsă în afara limitelor ansamblului printr-un sondaj de control pe terenul din str. Negru Vodă nr. 76, unde lucrări de canalizare dăduseră la iveală cu un an în urmă numeroase fragmente ceramice medievale.

În interiorul ansamblului "Negru Vodă" extinderea săpăturilor a fost limitată, ca și în anul precedent, de existența unei alei asfaltate și a unor arbori, de care a trebuit să se țină seama în amplasarea secțiunilor: S. 17 D și S. 17 E, trasate între sondele din anul precedent; S. 19, și S. 20, mai spre E. Săpătura a pătruns până la solul steril numai pe suprafețe restrânse, ea fiind oprită în dreptul pavajelor de cărămidă sau acolo unde adâncirea a fost îngreunată de spațiul restrâns.

În partea de E a ansamblului mănăstirii "Negru Vodă" au fost urmărite prin două sonde (S. 17 D și S. 17 E) porțiunile încă necercetate ale zidului sudic al construcției care fusese descoperită în 1984 și ale cărei limite au fost determinate în 2000. Săpăturile au adus date suplimentare privind acest edificiu cu planul rectangular, cu o lățime măsurând de la V spre E cca. 10 m și o lungime ce depășește, de la S spre N, 5 m. Zidurile sale, cu grosimea de 1 m, ridicate pe fundații cu adâncimea de peste -0,8 m, cu elevația păstrată pe cca. 1/1,1 m, au paramentul din blocuri de piatră de Albești cioplite și din bolovani de râu și sunt tencuite în interior. În încăperi se păstrează în cea mai mare parte pardoseala amenajată din cărămizi dreptunghiulare, așezate pe un strat de mortar. Pardoseală asemănătoare a fost găsită în săpăturile anterioare și la exteriorul laturilor de V și E, unde au fost descoperite, adosate în prelungirea laturii sudice, două segmente de zid cu grosimea de cca. 0,5 m și lungimea de cca. 1 m, păstrate pe o înălțime redusă. S-a putut astfel presupune că edificiul a fost completat pe laturile de V și de E, în mod simetric, de porțiuni mărginite de mici ziduri laterale, cu pardoseală de cărămidă, poate acoperite de o amenajare sprijinită la exterior pe stâlpi de lemn. Trebuie remarcat că nu s-a descoperit, pe întreaga lungime a laturii sudice (cercetată practic integral, cu excepția porțiunilor înguste păstrate între sonde), nici o deschidere corespunzătoare vreunei intrări și nici o urmă de zid despărțitor. Aceasta arată că latura respectivă reprezenta partea laterală a edificiului, ale cărei intrări trebuie să fi fost orientate spre V sau spre E. Datorită cercetării incomplete și a imposibilității cunoașterii vestigiilor care au fost acoperite sau distruse de construcțiile moderne ridicate spre N, rămân nelămurite unele probleme: întinderea clădirii în această direcție, compartimentarea ei interioară (lipsa unor ziduri despărțitoare pe latura de S ar arăta că aici se afla o sală de dimensiuni mari), locul intrărilor și altele.

Săpătura a fost oprită la nivelul pavajului, fiind adâncită numai la exteriorul construcției, într-un spațiu

relativ îngust, în S. 17 D. Aici a putut fi clarificată semnificația resturilor de zidărie dispuse paralel cu latura de S a edificiului mare de piatră, descoperite în anul precedent, constatându-se că ele reprezintă colțul unei construcții de dimensiuni mici care se întinde spre S și E, aflată la 0,5/0,63 m de clădirea mare. Zidăria are o grosime de numai 0,43/0,46 m și o înălțime redusă, de cca. 0,30/0,35 m. Poate fi avută în vedere posibilitatea ca ea să fi reprezentat temelia de piatră a unei construcții de lemn sau de paianță. Raportul între aceasta și zidul edificiului alăturat este de succesiune imediată, ea fiind ridicată poate imediat înaintea celei din urmă și având o durată mică de utilizare.

Fundația adâncă de cca. 0,7 m a clădirii mari are nivelul de construcție situat deasupra unui strat subțire legat de construcția zidăriei alăturate și a unor depuneri relativ consistente suprapuse solului gălbui steril. În partea superioară a acestor depuneri s-au găsit fragmente ceramice databile în sec. al XIV-lea, între care unele de oale-borcan cu pereți subțiri, cu buza îngroșată, răsfrântă în formă de "guler". Deasupra nivelului de construcție a acestei fundații se află depuneri din timpul folosirii clădirii, urmate de un strat de moloz provenind de la demolarea acesteia și nivelări groase din perioadele ulterioare. În interiorul construcției, deasupra pavaului de cărămidă și a unui strat de pământ compact castaniu - cenușiu, gros de 10 - 12 cm, se găseau straturi groase de aproape 0,8 m de moloz cu pietre și cărămizi provenind de la demolarea zidurilor construcției, ce poate fi pusă în legătură cu transformările din timpul lui Matei Basarab. Deasupra se află straturi de nivelare legate de lucrările din sec. ulterioare.

Pe nivelul de folosire al construcției sau pe pardoseală nu s-au descoperit materiale ceramice. În săpăturile precedente s-a constatat că nivelul de construcție al clădirii și al zidului adosat clădirii spre S este mult anterior față de cel al zidurilor ansamblului mănăstiresc din sec. XVII. O importanță deosebită o are descoperirea unei monede în S. 17 E, în stratul de pământ de peste pardoseala de cărămidă, la cca. 4 cm deasupra pavaului. Este o monedă de argint, dinar, emisă pentru Ungaria de Vladislav I în anul 1442, tip care a circulat până în al șaptelea deceniu al sec. XVI. Ea constituie un reper cronologic important, fiind descoperită în depunerea ulterioară dezafectării clădirii și anterioară demolării acesteia (cu rezerva că nu trebuie cu totul exclusă eventualitatea ca să fi fost antrenată în umplutura ulterioară, din groapa care a spart pavaul aflată în apropiere). Adăugându-se dovezilor care arată edificiul ca mult anterior construcțiilor din sec. XVII, descoperirea întărește, cu rezerva amintită, presupunerea datării sale în sec. XIV, și a folosirii până după mijlocul sec. următor.

La peste 10 m E de marea clădire care a fost menționată au fost găsite (în S. 19, aflate parțial dincolo de peretele de E al sondajului) resturi de zidărie cu o lungime de 2,9 m, adosate zidului ce limitează spre N actuala curte dinspre răsărit a mănăstirii, despărțind-o de curtea liceului (vechiul zid de N al "împrejmuirii bolniței"). Alăturate aceluiași zid au fost descoperite mai spre E, la cca. 14 m de ruinele edificiului de mari dimensiuni, resturile unei construcții cu patru încăperi. Lățimea acestei clădiri este de aprox. 4 m la exterior, iar lungimea de peste 15 m. Zidurile, din bolovani de râu și rare fragmente de cărămidă, tencuite în interior, au grosimea de cca. 0,55 m. În trei încăperi se păstrează pardoseala de cărămizi așezate pe un pat de mortar. Clădirea poate fi identificată cu chiliile menționate în această zonă în cataografiile din prima jumătate a sec. XIX (1809, 1810, 1837, 1844, 1850)² și este reprezentată pe un plan al mănăstirii de la mijlocul sec. XIX³. Ea poate fi datată în sec. XVIII sau eventual chiar în sec. XVII. În ceea ce privește zidul de N al incintei exterioare care desparte în prezent mănăstirea de curtea liceului, s-au putut observa deosebiri în aspectul fundației în diferite puncte cercetate, care pot indica faze de construcție diferite.

În sondajul efectuat în str. Negru Vodă nr. 764 solului steril gălbui cu prundiș și humusului cenușiu lipsit de urme arheologice li se suprapun depuneri cu fragmente ceramice din sec. XV - XVI sau altele cu urme databile în sec. XVII sau în sec. următoare. În partea de N a sondajului, pe o suprafață ce se întinde pe o lungime de peste 2,5 m, depășind limitele săpăturii, s-a descoperit o aglomerare de bolovani de râu de dimensiuni mijlocii și mici, în care se disting două straturi de pietre, despărțite de un strat de pământ cu urme de cărbune; partea inferioară a acestei aglomerări se adâncește până în solul steril. Poziția stratigrafică și materialele ar indica datarea complexului de pietre în sec. al XVII-lea. Au fost descoperite fragmente de cahle, atât cahle-oală cu deschiderea pătrată cât și unele decorate cu reprezentări heraldice, datate în a doua jumătate a sec. XVII: fragmente provenind de la patru cahle decorate cu motivul acvilei bicefale, identice cu un exemplar publicat prima dată în 1911, care are înscris în partea inferioară numele meșterului și anul 16665. Se poate presupune că pietrele sunt legate de amenajări și lucrări efectuate în apropiere, fragmentele

de cahle permițând ipoteza că nu departe va fi fost construită în a doua jumătate a sec. XVII o clădire relativ spațioasă. Pietrele, între care s-au găsit urme de cărbune, cenușă și bucăți groase de 3 - 4 cm de lipitură arsă, au distrus în cea mai mare parte o vatră; resturi ale acesteia, din pământ ars la roșu, se păstrează parțial dedesubtul stratului inferior de bolovani. Resturile de vatră, precum și unele fragmente ceramice găsite aici, care pot fi date în sec. XIV - XV, permit la rândul lor presupunerea existenței în apropiere a unei locuințe din perioada respectivă.

Cercetările arheologice efectuate la Câmpulung în august - septembrie 2001 au adus informații de interes privind clădirea de mari dimensiuni, remarcabilă printr-o anumită somptuozitate, descoperită în zona situată la E de biserica ce adăpostește lespede de funerară a marelui voievod Nicolae Alexandru. Moneda descoperită reprezintă, cu rezervele arătate, un reper cronologic important, întărind ipoteza datării edificiului în sec. XIV și presupunerea că el reprezenta una dintre clădirile aparținând vechii reședințe domnești.

În viitor trebuie avută în vedere continuarea săpăturilor în incinta exterioară, de la E, a mănăstirii, în special în zona în care au fost descoperite în 1981 urmele unei clădiri de mari dimensiuni cu pivniță, pentru a fi aduse precizări și completări privind cronologia construcțiilor care s-au succedat aici. Această cercetare, deosebit de dificilă datorită grosimii straturilor de nivelare târzii, cu mult moloz și piatră, va putea contribui la obținerea unei priviri de ansamblu asupra tuturor vestigiilor din această zonă.

De remarcat extinderea cercetării arheologice în afara ansamblului "Negru Vodă", ceea ce a dat posibilitatea obținerii unor informații privind vechiul oraș medieval. Consistența depunerilor, cantitatea și varietatea destul de mare de materiale arheologice, inclusiv cele care pot fi date în sec. XIV - XV, sunt semnificative pentru aprecierea caracterului locuirii urbane.

Note

- 1. Identificarea monedei: dr. Ernest Oberländer - Târnoveanu

2. Catagrafia din 10 noiembrie 1810 menționează "4 chilii într-un rând, cu câte o fereastră și cu umblatoarea lor osibita, acoperite cu sindrila de brad, lipite de un zid, care chilii cauta cu fata spre biserica acestii bolniti" (Sp. Cristoceia și St. Trâmbaciu, Construcțiile ansamblului feudal Negru Voda din Câmpulung Muscel în catagrafiile din prima jumătate a sec. al XIX-lea, Studii și comunicări. Muzeul Câmpulung Muscel, 2, 1982, p. 61 - 72).

3. Arhivele Nationale, Filiala Mun. București, Col. Planuri, I-B-20

4. Săpăturile din acest sector au fost coordonate de Maria Venera Radulescu.

5. Descoperiri amanuntit analizate de Maria Venera Radulescu, Cahle cu reprezentări heraldice descoperite la Câmpulung Muscel - "acvila bicefală", Argessis. Studii și comunicări, seria Istorie, tom. X, Pitesti, 2001, p. 123 - 126.

Informații suplimentare online

[Raportul 1329 din cronica.cimec.ro](http://cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://mapserver.cimec.ro)
